

Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyon Sürecinde Yaşadığı İletişim Sorunları / The Communication Problems During The Integration Process to the Turkish Education System of the Syrian Students in the Scope of Temporary Protection

Arif ÇERÇİ^{a*}, Meryem CANALICI^b

^a Gaziantep Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-5398-8030

^b Gaziantep Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-2830-3292

Araştırma

Makalesi/Research Article

Makale Bilgi/Article Info

Tarihçe/History:

Received/Alındı

18/07/2019

Revised/Düzeltildi

20/08/2019

Accepted/Kabul edildi

20/08/2019

Anahtar kelimeler:

geçici koruma kapsamındaki Suriyeli öğrenciler, göç, entegrasyon, iletişim sorunları

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, geçici koruma kapsamındaki Suriyeli öğrencilerin Türk Eğitim sistemine entegrasyonu sürecinde yaşadıkları iletişim sorunlarına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kapsamında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda öğrenimine devam eden 8 Suriyeli öğrenciyle görüşme yapılmıştır. Öğrencilerin seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. 2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Gaziantep merkez ilçelerindeki (Şahinbey, Şehitkâmil) ortaokullarda öğrenimine devam eden 12-15 yaş arası Suriyeli öğrencilerden örnekleme alınmıştır. Görüşme, derinlemesine bilgi almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formatında yapılmıştır. Sesli olarak kayıt altına alınan görüşme, yazıya aktarılarak betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analiz sonucunda Suriyeli öğrencilerin yazılı iletişim kurarken sorunlar yaşadığı, yazma hızlarının Türk öğrencilerle örtüşmediği, kendilerini ifade etmekten çekindikleri ve yanlış yapmaktan korktukları aynı zamanda Türkçeye yeterince hâkim olmamalarının yaşanan iletişimsel sorunların kaynağı olduğu söylenebilir.

* Sorumlu yazar: arifcerci@gmail.com

Keywords:

Syrian students under temporary protection, migration, integration, communication problems

ABSTRACT

The goal of this research is to determine the views about the communication problems during the integration process to the Turkish Education System of the Syrian students in the scope of temporary protection. In the scope of the qualitative research approach, 8 Syrian students studying in the schools affiliated to the Ministry of National Education were interviewed. In the selection of the students, purposeful sampling method was used. In the spring term of the academic year of 2019, Syrian students aged 12-15 years who were ongoing secondary schools in Gaziantep central districts (Şahinbey, Şehitkâmil) were sampled. The interview was done in the semi-structured format so as to get in-dept information. The recorded interview was transcribed and analyzed by using the descriptive analysis method. As a conclusion of the descriptive analysis, it can be said that Syrian students have communication problems in writing, writing speeds don't coincide with Turkish students, they hesitate to express themselves and fear of making mistakes, but also the source of communicative problems was stated owing to not being sufficiently mastered Turkish.

1. Giriş

Tarih boyunca dünya genelinde birçok göç hareketi yaşanmıştır. Son 50 yıllık dönemde 175 milyondan fazla insanın kitlesel olarak göç ettiği bilinmektedir. 2013 Birleşmiş Milletler (BM) göç verilerine göre dünya üzerinde 232 milyon kişi - yani dünya nüfusunun %3,2'si - uluslararası göçmenlerden oluşmaktadır (GİGM, 2014).

Göç "Uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmek. Süresi, yapısı, nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna mülteciler, yerinden edilmiş kişiler, yerinden çıkarılmış kişiler ve ekonomik göçmenler dahildir"(Uluslararası Göç Hukuku, 2016). Bir göç zorunluluktan kaynaklanabilir veya insanlar kendi istekleri doğrultusunda göç edebilir. Göç edilen ya da göç edilecek ülkenin eğitim sistemi, sosyokültürel yaşamı, gelişmişlik düzeyi, ekonomik gücü ya da sadece sınır yakınlığı göçün nedenlerini oluşturabilir. Bunun yanında kıtlık, siyasi baskı, soykırım, savaş gibi gerekçeler de insanların büyük kitleler halinde kendi topraklarını isteyerek ya da istemeyerek, geçici ya da kalıcı olarak terk etmelerine sebep olabilir. Yakın zamanda kitlesel olarak yaşanan göç hareketlerinin en büyük örneği Suriyelilerin Türkiye'ye gelmeleridir.

2010 yılı aralık ayında başlayan Arap Baharı'yla, Arap coğrafyasında peş peşe karışıklıklar yaşanmaya başlamış ve bu olaylar Cezayir, Ürdün, Mısır, Libya, Yemen gibi Arap ülkelerini etkilemiştir. Olayların etkilediği Arap ülkelerinden biri de Suriye'dir. Suriye'de olaylar Mart 2011'de baş göstermiştir (AFAD,2015). Çatışma ortamından kaçan Suriyeliler, Türkiye'ye sığınmıştır. Suriyeliler 04/04/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 91. maddesine dayanılarak hazırlanan 22/10/2014 tarihli ve 29153 numaralı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği ile geçici koruma statüsü altına alınmıştır (GİMG, 2014). Türkiye, Suriyeli misafirlerin barınma, beslenme ve sağlık hizmetleri gibi temel ihtiyaçlarını gidermeye yönelik çalışmaların yanı sıra okul çağındaki bireylerin kayıp nesil olmaması ve kendilerini geliştirebilmeleri adına proje ve çalışmalar düzenlemektedir (UNICEF,2013). Eğitim çağındaki çocukların okullara entegrasyonu da bu projelerin başında gelmektedir. Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunun sağlanması için birçok çalışma yürütülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) yayımladığı genelgeler ve diğer resmî yazılarla eğitim alanında düzenlemeler yapmaya çalışmaktadır.

23 Eylül 2014 tarihinde 2014/21 sayılı Yabancılar Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri başlıklı genelge ile verilecek eğitim

hizmetlerinin niteliğinin artırılması amaçlanmıştır. Bu genelgeyle ;

* Öncelikle zorunlu eğitim çağındaki öğrenciler olmak üzere, yabancılara yönelik eğitim-öğretim faaliyetlerinin koordine edilmesi,

*Eğitim çağındakilerin eğitime erişimlerinin sağlanarak kaliteli eğitim sunulması,

*Alanında ilgili birimler ve kurumlarla eş güdüm içerisinde çalışmaların yürütülmesi,

*Acil durumlarda gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik iş ve işlemler konularında açıklamalar yer almaktadır (MEB, 2015).

Bu düzenlemelerle Suriyeli çocukların eğitimi konusunda çalışmalar yürütülmeye devam edilmiştir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün Eylül 2018 verilerine göre 1.047.536 olan Suriyeli eğitim çağındaki nüfusun kademeli olarak MEB'e bağlı resmî okullara kaydedilmesi çalışmaları devam etmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmî (Geçici Eğitim Merkezleri hariç) okullarda kitlesel göç ile ülkemize gelen 477.931 geçici koruma altındaki Suriyeli, 56.191 Iraklı olmak üzere toplam 534.122 öğrenci Türkçe müfredatla eğitim görmektedir. 19 ilimizde 213 geçici eğitim merkezlerinde ise tamamı Suriyeli olmak üzere 96.841 öğrenci yoğun Türkçe öğretimi temel olmak kaydıyla eğitim görmektedir. Ayrıca açık okullarda kayıtlı 17.629 öğrenci bulunmaktadır. Toplamda 648.592 (319. 278 kız), (329.314 erkek) kitlesel göçle ülkemize gelen öğrencinin eğitime erişimi sağlanmıştır. Türkiye'nin, Suriyeli çocukların eğitime entegrasyonu için yaptığı çalışmalar son derece önemlidir. Bu çalışmaların hem Suriyeli çocukların eğitimine devam edebilmesi hem Türkiye'de kaldıkları süre boyunca hayatlarını devam ettirebilmeleri hem de Suriye'ye döndükleri zaman hayatlarını yeniden kurabilmelerine sağlayacağı katkı son derece önemlidir. Suriyeli sığınmacıların ülkemizdeki eğitim sistemine entegrasyonu sırasında gerek onların içinde bulunduğu psikoloji, gerek ülkemizin böyle büyük kitlesel bir göçe hazırlıksız yakalanması, gerekse hazırlanması gereken plan ve programların sürece geç dahil edilmesi sebepleriyle birçok sorun baş göstermiştir.

Alanyazın incelendiğinde GEM 'de görev yapan Suriyeli öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar (Balkar, Şahin ve Babahan, 2016), Yabancılara Türkçe öğretiminde yaşanan sorunlar (Korkmaz,2018), Suriyeli çocukların eğitim gereksinimi ve okullaşma sürecinde karşılaştıkları güçlükler (Gencer, 2017), Suriyeli öğrencilerin eğitiminde karşılaşılan sorunlar (Bulut, Kanat Sosyal ve Gülçiçek, 2018), Suriyelilerin Türkçe öğrenirken yaşadıkları dil sorunları (Beydilli Kaya,2016) gibi entegrasyon sürecinde yaşanan sorunlara ve bunların çözüm yollarına ilişkin çeşitli çalışmalara yer verilmiştir. Bu alanda yapılan araştırmalar sonucunda öne çıkan sorunlar şu şekilde sıralanabilir :

- * Eğitime erişim ve katılım sorunu
- * Öğretmen sorunu
- * Dil sorunu
- * Koordinasyon sorunu
- * Müfredat ve öğretim materyalleri sorunu
- * Fiziksel alt yapı sorunları
- * Çocuk işçiliği sorunu

Alan yazında yer alan çalışmalar, resmi belgeler ve dokümanlar incelendiğinde Suriyeli öğrencilerin, Türk eğitim sistemine uyum sürecinde dil ve iletişim sorunları başta olmak üzere yaşadıkları uyum sorunlarının çözülmesinin ne kadar önemli olduğu bir kez daha anlaşılmıştır. Bir sorunun oluşma nedenlerini, kişiye ne ölçüde zarar verdiğini ve bu sorunun çözümüne ilişkin nasıl bir süreç beklenildiği değişime uğramadan, tüm ayrıntıları ve tüm şeffaflığıyla bu sorunu yaşayan ve bu soruna çözüm bekleyen kişilerden öğrenilir. Bu nedenle Suriyeli öğrencilerin öğrenme süreçlerinde karşılaştıkları sorunların ve çözüm önerilerinin Suriyeli

öğrencilerin kendi görüşleri etrafında belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada MEB'e bağlı okullarda eğitim-öğretim gören Suriyeli öğrencilerden okullarında yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırma bir nitel araştırma olup, araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseninde, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanılmaktadır (Yıldırım, Şimşek, 2008).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Gaziantep merkez ilçelerindeki (Şahinbey, Şehitkâmil) ortaokullarda öğrenimine devam eden 12-15 yaş arası sekiz Suriyeli öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerden dördü kız, dördü erkektir. Okullara gidilerek çalışma yapmaya istekli sekiz öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılacak kişilerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemindeki temel anlayış çalışmanın amacına ulaşması için en iyi bilgiyi kimin sağlayacağına ilişkin yargıdır.

Araştırmada yer alan öğrenciler M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8 olarak kodlanmıştır. Öğrencilerin yaşları, cinsiyet özellikleri ve sınıf düzeyleri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özellikleri

	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8
Cinsiyet	kız	erkek	erkek	kız	kız	erkek	erkek	kız
Sınıf	7	6	8	6	7	8	7	8
Yaş	13	12	14	12	13	14	13	14

2.3. Verileri Toplama Araçları

Bu çalışmada nitel veri toplama araçlarından görüşme (mülakat) kullanılmıştır. Bir araştırma tekniği olarak görüşme, araştırmacı ile araştırmanın öznesi konumunda yer alan kişi arasında geçen kontrollü ve amaçlı sözel iletişim biçimidir (Cohen ve Manion 1994, akt. Türnüklü, 2000). Yarı yapılandırılmış görüşme, daha çok, önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde saptayan, görüşme planının aynen uygulandığı bir görüşme türüdür (Karasar, 2005). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım, Şimşek, 2008). Alanyazında geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin yaşadığı sorunlar incelendikten sonra Suriyeli öğrencilerin yaşadığı iletişimsel sorunlara dair yirmi soruluk bir görüşme formu hazırlanmıştır. Sorular uzmanların kontrolüne sunulmuş, üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmış ve son haline getirilmiştir. Toplamda on altı soru olarak görüşmecilere sorular sunulmuştur. Bu çalışmada geçici koruma kapsamındaki Suriyeli çocukların eğitim-öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri, görüşme (mülakat) yoluyla toplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Görüşme temelde soru-cevap tekniğine dayalıdır. Görüşme yüz yüze grup görüşmesi, posta yoluyla, kendi başına yanıtlanan

soru formu veya telefon görüşmesi şeklinde olabilir. Bu çalışmada veri toplama sürecinde örneklem seçim kriterlerini taşıyan sekiz öğrenci ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Bu süreçte velilerine ulaşıp ses kaydı yapılması için izin alınan öğrencilere ses kaydı yapılmıştır. Aynı zamanda velilerden izin alınması sonucunda öğrencinin de ses kaydı isteyip istemediği sorulmuştur. Öğrencilerin görüşme yapmaya istekli oluşu dikkate alınmış ve katılım göstermek isteyen öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Görüşme yapmak için onların görüşme yapmak istediği bir zaman dilimi seçilmiştir. Ayrıca görüşme soruları, Suriyeli öğrencilerin soruları daha iyi anlayabilmesi ve daha net, kesin ve doğru cevaplar verebilmesi için Arapçaya çevrilmiştir. Görüşmeler araştırmacı gözleminde anadili Arapça olan bir Suriyeli Türkçe öğretmeni tarafından Arapça olarak gerçekleştirilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Görüşme yöntemiyle elde edilen veriler ses kayıtları Türkçeye çevrildikten sonra, betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz derlenen verilerin önceden belirlenmiş temalara göre düzenlenip, yorumlandığı veri analiz yöntemidir(Yıldırım,Şimşek,2008). Çalışma için görüşme soruları hazırlanırken sorular okuldaki iletişim alanlarına göre temalara ayrılmıştır. Öğrencilerin sınıf içinde ve sınıf dışında akranlarıyla olan iletişimlerini incelemek için "akran iletişimi" başlığı altında bir tema; öğrencilerin sınıf içinde ve okul içinde etkinlikler sırasında kurduğu iletişimi incelemek için "etkinlik ve grup çalışmalarına katılım" başlığı altında bir tema; öğrencilerin kendini ifade etmede zorlanma nedenlerinin incelenmesi için "kendini ifade etmenin önündeki engeller" başlığı altında bir tema oluşturulmuştur. Yine öğretmenle olan iletişim, yazılı iletişim, okulda çatışma ve okuldaki etkinliklere katılmanın önündeki engeller başlıklı birer tema altında yaşanan iletişim problemleri incelenmiştir.Toplamda inceleme konusuna ilişkin yedi alt tema belirlenmiştir. Görüşmelerde izinler doğrultusunda yapılan ses kayıtları anadili Arapça olan iki Suriyeli Türkçe öğretmeni tarafından ayrı ayrı çözümlenerek ifadelerin benzerliğine göre gruplandırılmış , karşılaştırma yapılarak son haline getirilmiştir. Görüşmede alınan cevaplar betimsel analiz sırasında önceden belirlenen ilgili temaların altına yerleştirilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

Suriyeli öğrencilerin okulda yaşadıkları iletişimsel sorunlar hakkında öğrenci görüşlerini inceleyen çalışmanın bulguları akranlarla iletişim, etkinlik ve grup çalışmalarına katılım, kendini ifade etmenin önündeki engeller, öğretmenlerle iletişim, yazılı iletişim, okulda çatışma ve ders içi etkinliklere katılmanın önündeki engeller olarak temalara ayrılmıştır.

3.1.Araştırmanın Birinci Alt Temasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt temasına ilişkin geçici koruma kapsamındaki MEB'de öğrenimine devam eden Suriyeli öğrencilerin kendi akranları ile olan iletişim sorunları hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Görüşler	f	%
Türk öğrencilerle olumlu iletişim	7	85
Türk öğrencilerle olumsuz iletişim	1	15
Suriyeli öğrencilerle olumlu iletişim	3	36,5
Suriyeli öğrencilerle olumsuz iletişim	5	63,5

Tabloda görüldüğü gibi geçici koruma kapsamındaki Suriyeli öğrencilerin Türk akranlarıyla kurdukları iletişim bağı genel anlamda güçlüdür. Bu öğrencilerden %85'i Türk öğrencilerle iletişimlerinin güçlü olduğu yönünde görüş bildirmiştir. M1:"Türk arkadaşlarımı çok seviyorum.Onlar da beni çok seviyorlar, onlarla okul dışında da arkadaş olmak istiyorum." Bu öğrencilerden %15'i Türk akranlarıyla sınıf içinde sorun yaşadığını belirtmiştir. M3:"Türk öğrenciler beni sevmiyorlar hiç ve kötü davranıyorlar, çünkü ben çalışkanım kıskanıyorlar."

Suriyeli öğrencilerin, sınıflarındaki diğer Suriyeli öğrencilerle kurdukları iletişim yüksek oranda olumsuzdur. Bu öğrencilerden %63,5'i Suriyeli öğrencilerle arkadaşlık kurmadığı yönünde görüş bildirmiştir. M2:"Suriyeli öğrencilerle fazla konuşmuyorum." M5:"Suriyeli öğrencilerle fazla sohbet etmiyorum." Bu öğrencilerden %36,5'i Suriyeli öğrencilerle arkadaşlık ettiğini belirtmiştir. M1:"İyiler ve okul dışında onlarla birlikte geziyoruz ve ders çalışıyoruz."

Yine bu öğrencilerden %25'i okul içinde Suriyeli öğrencilerle arkadaş olmamasına rağmen okul dışında Suriyeli arkadaşlarının olduğunu belirtmiştir. M4:" Suriyeli arkadaşlarım okulda fazla yok ama okul dışında var." M8:"Fazla Suriyeli arkadaşlarım yok okul içinde ama okul dışında var."

3.2.Araştırmanın İkinci Alt Temasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt teması olan okuldaki öğretmenlerle iletişime ilişkin geçici koruma kapsamındaki MEB'de öğrenimine devam eden Suriyeli öğrencilerin öğretmenleri ile olan iletişimleri hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Görüşler	f	%
Öğretmenlerim beni her zaman dinler.	6	70
Öğretmenlerim beni dinlemez.	1	15
Öğretmenlerim beni bazen dinler.	1	15

Suriyeli öğrenciler %70 oranında öğretmenleriyle olumlu iletişim bağına sahip olduklarını görüşünü bildirmişlerdir. M7:"Öğretmenim beni iyi dinler." M8:"Öğretmenim beni iyi dinler çünkü ben doğru kelimeler seçebilirim ve güzel konuşurum." Bu öğrencilerden %15'i öğretmeni ile olumlu bir iletişim kuramadığını belirtmiştir. M6:"Kendimi ifade edemediğim için beni iyi dinlemiyor. "

3.3.Araştırmanın Üçüncü Alt Temasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt temasına ilişkin geçici koruma kapsamında MEB'de öğrenimine devam eden Suriyeli öğrencilerin kendini ifade etmede yaşadıkları sorunlar hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Görüşler	f	%
Dile yeterince hâkim olmama	3	36,5
Karşıdaki kişinin hızlı konuşması	4	50

Sınıfta konuşmaktan çekinme

1

13,5

Suriyeli öğrencilerin %50'lik kısmı kendini ifade etmede sorun yaşama nedenini karşısındaki kişinin konuşma hızı ve konuşma tutumuna bağlamaktadır. M1:"Öğrencilerin hızlı konuşmasından çok zorlanıyorum." M3:"Arkadaşlarım hızlı konuşuyorlar ve ben bazen kendimi iyi bir şekilde ifade edemiyorum." M5:" Bazen Türk arkadaşlarım izin vermiyorlar o yüzden konuşamıyorum."

Öğrencilerin %36,5'lik kısmı kendini ifade etmede yaşadığı sorunların, dile yeterince hakim olmamasından kaynaklandığı ifade etmiştir. M2:"Bazı öğrencilerin söylediklerini anlamıyorum ." M6:" Bazen doğru kelimeleri seçemiyorum, kendimi ifade edemiyorum.

Öğrencilerin %15'lik kısmı kendini ifade etmede yaşadığı sorunların nedenini sınıf içinde konuşmaktan çekinme olarak belirtmiştir. M7:"Ben Türkçeyi iyi biliyorum ama konuşmaktan çekiniyorum."

3.4.Araştırmanın Dördüncü Alt Temasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt temasına ilişki MEB'de öğrenimine devam eden Suriyeli öğrencilerin okul içi ve okul dışı faaliyetlere katılmada yaşadıkları sorunlar hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Görüşler	f	%
Okul içi ve okul dışı faaliyetlere katılırim	5	63,5
Okul içi ve okul dışı faaliyetlere bazen katılırim	3	36,5
Okul içi ve okul dışı faaliyetlere katılmam	0	0

Suriyeli öğrencilerin %63,5'lik kısmı okul içi ve okul dışı faaliyetlere katılmada herhangi bir sorun yaşamadığını belirtmiştir. M1:" Bütün faaliyetlere katılıyorum ve bundan çok mutluyum." M7:"Okulda sürekli kutlama yapıyoruz ve çok mutlu oluyorum." M8:"Her zaman kutlamalara katılıyorum, çok eğleniyorum ve mutlu oluyorum."

Bu öğrencilerin %36,5'i faaliyetlere bazen katıldığı bilgisini vermiştir. M3: "Bazen kutluyorum , fazla faaliyet olmadığı için bilmiyorum." Bu faaliyetlerden tamamen habersiz olan ya da faaliyetlere hiç katılmayan öğrenci bulunmamaktadır.

3.5.Araştırmanın Beşinci Alt Temasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt temasına ilişkin MEB'de öğrenimine devam eden Suriyeli öğrencilerin yazılı iletişim konusunda yaşadıkları sorunlar hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Görüşler	f	%
Sosyal medyada kendimi yazılı olarak ifade ederim.	4	50
Yüz yüze yapılan konuşmalarda kendimi daha iyi ifade ederim.	4	50

Yazma çalışmalarında sınıfa ayak uydurabilirim.	3	36,5
Yazma çalışmalarında sınıfla aynı hızda anlayıp yazamam.	5	63,5

Beşinci alt temaya ilişkin bazı görüşler :

M1, sosyal medyada kendini yazılı olarak ifade edebildiği halde sınıftaki yazma çalışmalarında başarılı olamamaktadır. M4, sosyal medyada arkadaşlarıyla yazışmadığı gibi sınıftaki yazma çalışmalarına da aktif olarak katılamamaktadır. M5, sınıfta yazma becerilerini geliştirme amacıyla yapılan yazma çalışmalarında aktif olmasına karşın sosyal medyayı yazışmalarda kullanmamaktadır.

M6, okuldan istenilen resmi belgeleri yazmakta zorlanmaktadır, sınıftaki yazı yazma çalışmalarında çalışma hızına yetişememesi sebebiyle bu çalışmalara aktif olarak katılamamaktadır. Fakat sosyal medyada yazılı iletişime önem vermekte, sosyal medyayı yazma becerilerini geliştirmede bir araç olarak görmektedir. M7, sosyal medyada kendini yazılı olarak ifade edebilmektedir. Yazı yazma becerisi iyi olduğu halde sınıftaki yazma çalışmalarında, sınıftaki hızla ayak uyduramamaktadır.

Yaşanılan herhangi bir yazılı iletişim sorununda sınıf, yaş ve cinsiyet değişkenlerinin sorunlar üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etkisine rastlanmamıştır.

3.6.Araştırmanın Altıncı Alt Temasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın altıncı alt temasına ilişkin, MEB'de öğrenimine devam eden Suriyeli öğrencilerden okulda yaşanan çatışmalara ilişkin görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Görüşler	f	%
Okulda gruplaşma var.	1	15
Okulda gruplaşma yok.	7	85
Okulda şiddete maruz kaldım.	2	25
Okulda şiddete maruz kalmadım.	6	75

Altıncı alt temaya ilişkin bazı görüşler:

M3, okulda şiddet uygulandığını, bu şiddetin öğretmenler tarafından değil, öğrenciler tarafından uygulandığını belirtmektedir. M6, kişisel olarak bir şiddete maruz kalmasa da okulda öğrenciler arasında şiddet olaylarının yaşadığına ilişkin görüş bildirmiştir.

3.7.Araştırmanın Yedinci Alt Temasına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın yedinci alt temasına bağlı olarak, MEB'de öğrenimine devam eden Suriyeli öğrencilerden derse aktif olarak katılmalarının önündeki engellere ilişkin görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Görüşler	f	%
Yanlış yapma korkusu	4	50
Kendimle alay edilmesi	2	25

Suriyeli öğrencilerden %50'lik kısım sınıfta aktif olarak derse katılmama nedeninin yanlış yapma korkusu olduğu görülmüştür. M4: "Hata yapmaktan korkuyorum." M5: "Evet, sınıfta çok utanıyorum o yüzden cevap veremiyorum."

Bu öğrencilerin %25'lik kısmı sınıfta aktif olarak derse katılmamasını 'alay edilme' korkusuna bağlamaktadır. M3: "Evet yanlış cevap versem arkadaşlarım benimle dalga geçiyor." Bu öğrencilerin %25'lik kısmı derse aktif olarak katıldığını bildirmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Ülkemize kitlesel olarak göç eden geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin, ülkemizdeki varlığı doğal olarak ülkemize bazı sorumluluklar yüklemiştir. Bu sorumlulukların başında Suriyeli öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine entegrasyonu gelmektedir. MEB tarafından bu konuda her ne kadar plan, proje ve çalışma hayata geçirilse de bu entegrasyon sürecinde yaşanan birçok sorun bulunmaktadır. Bu sorunlar eğitime erişim, öğretmen sorunu, dil sorunu, koordinasyon sorunu, müfredat ve öğretim materyalleri sorunu, fiziksel alt yapı sorunları, çocuk işçiliği sorunu, iletişim sorunu başlıkları altında ele alınmaktadır. Suriyeli öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine entegrasyonu sürecinde yaşanan iletişim sorunlarının entegrasyon sürecinde çok önemli bir yeri olduğu söylenebilir. Bu çalışmada MEB'de öğrenimine devam eden Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları iletişim sorunları yine Suriyeli öğrencilerin gözünden incelenmiştir.

Suriyeli öğrencilerin, sınıf içinde diğer arkadaşlarıyla olan iletişimi incelendiğinde büyük çoğunluğun Türk öğrencilerle olumlu ve etkili bir iletişim bağı kurduğu görülmüştür. Suriyeli öğrencilerin, diğer Suriyeli öğrencilerle kuvvetli bir iletişim bağına sahip olmadığı, hatta birçoğunun okul içinde diğer Suriyeli öğrencilerle konuşmadığı saptanmıştır. Bu öğrenciler sınıf içinde ve sınıf dışında öğretmenleriyle belirgin bir iletişim sorunu yaşamamaktadır. Öğretmenleriyle olan iletişim bağlarının güçlü olduğunu düşünmektedirler. İletişim sorunları yaşama sebeplerini; karşıdaki kişinin iletişim sırasındaki tutumu, konuşma hızı, kendi dil yeterlilikleri ve sınıf içinde çekinme duygusu olarak belirtmektedirler. Yanlış yapmaktan ve alay edilmesinden korktukları için öğrencilerin yarından fazlası derslere aktif olarak katılmamaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu derslerde yapılan yazma çalışmalarında sınıfın yazma hızına yetişememeleri, söylenen cümleleri bir kerede anlamlandıramamaları gibi sebeplerle yazma çalışmalarından tam verim alamamaktadır. Öğrenciler yüz yüze iletişim kurmayı yazılı iletişim kurmaya tercih etmektedir. Çünkü yazılı iletişimde kendilerini doğru ifade edemeyeceklerini ve doğru kelimeleri seçemediklerini düşünmektedirler. Yazılı iletişime eğilimli olmamalarına rağmen sosyal medyayı yazma becerisini geliştirme amacıyla kullanan öğrenciler de vardır. Okul içi ve okul dışı faaliyetlere öğrencilerin büyük çoğunluğu katılmaktadır ve bu faaliyetlerden haberdardırlar. Suriyeli öğrenciler öğretmenleriyle ilgili herhangi bir şiddet olayı yaşamamıştır fakat sınıftaki ve okuldaki diğer öğrencilerden şiddet gördüklerini belirtmişlerdir. Şiddet gören Suriyeli öğrenciler zamanla okuldaki diğer öğrencilerden kopmaktadır. Bu çalışmadan hareketle Suriyeli öğrencilerin dört temel beceriyi geliştirici çalışmalar yapmaları, sözlü ve yazılı iletişimde yaşadıkları sorunları gidermede önemli rol oynayacaktır. Aynı zamanda akran iletişimini güçlendirecek, öğrenciler arasında kaynaşma sağlayacak etkinliklerde bu sorunların giderilmesinde son derece önemli olacaktır.

KAYNAKÇA

AFAD.(2015)." Afet Raporu | Suriye" <https://www.afad.gov.tr/tr/IcerikListe1.aspx?ID=16>.

Balkar , B. , Şahin , S. ve Babahan Işıklı , N. (2016). Geçici Eğitim Merkezlerinde (GEM) Görev Yapan Suriyeli Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar. 12(6),1290-1310

- Beydilli Kaya , E. (2016) Suriyelilerin Türkçe Öğrenirken Yaşadıkları Dil Sorunları . 4. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kongresi
- Bulut, S., Sosyal Kanat , Ö., Gülçiçek , D.(2018).Suriyeli Öğrencilerin Türkçe Öğretmeni Olmak: Suriyeli Öğrencilerin Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar . *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* , 7(2),1210-1238
- Gencer,T.E.(2017).Göç ve Eğitim İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme :Suriyeli Çocukların Eğitim Gereksinimi ve Okullaşma Süreçlerinde Karşılaştıkları Güçlükler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10 (54) , 838-851
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü .(2014)."Geçici Koruma Yönetmeliği ". <http://www.goc.gov.tr/files/files/20141022-15-1.pdf>
- Karasar, N.(2005).*Bilimsel Araştırma ve Yöntemi (15.baskı)*.Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.
- Korkmaz, E.(2018).Yabancılarla Türkçe Eğitiminde Yaşanan Bazı Sorunlar. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*.Cilt :15 Sayı 1
- Milli Eğitim Bakanlığı.(2015) MEB Stratejik Plan (2015-2019).http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar
- Milli Eğitim Bakanlığı.(2019).Türkçe Dil Eğitimi .<https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Faaliyetler/TurkceOgretimi>
- Türnüklü , A.(2000).Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği :Görüşme.*Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* , 6 (24), 543 -559
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2008).*Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*.Ankara:Seçkin Yayınevi

Künye/Cite as

- Çerçi, A. & Canalcı, M. (2019). Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyon Sürecinde Yaşadığı İletişim Sorunları. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 57-66.